

NÁŠA GLÁS

ORGAN NA BALGARSKOTU DRUŽSTVU UD BANÁT – RUMANIJA

- BANÁTSKA BALGARSKA NUVINA ZA KULTURA, NAUKA I STOPÁNSTVU •
- „GLASUL NOSTRU“ – ORGAN AL MINORITĂȚII NAȚIONALE BULGARE DIN ROMÂNIA •
- „НАША ГЛАС“ – ОРГАН НА БЪЛГАРСКОТО МАЛЦИНСТВО В РУМЪНИЯ •

• XXVI GUD., 20 (556) BROJ, 16. 10. – 31. 10. 2015 GUD., TIMIŠVÁR •

SV. TEREZA UD ÁVILA BRÁNITELICA NA ČARKVATA UD SMIKLUŠ

— na 2-ta starna —

Revista subiectelor din presa bulgară

— la pagina 3 —

U Telepa na praznika na Sv. Luku Evangjelist

— na 5-ta starna —

Stár Bišnov na gosti vaz brájčete ud Bardárski gerán

— na 8-ta starna —

Krunicata

— na 11-ta starna —

ARS GRATIA MUNDI. Izkustvu u imetu na sveta

— na 11-ta starna —

PRAZNIKA NA BANÁTSČITE BALGARE UD TIMIŠVÁR 2015 GUDINA

— na starnite 6 i 7 —

Pobeda Stár Bišnov

— na 11-ta starna —

PATE, ISTENATA i ŽUVOTA
Istenscija nauk na Isukrastovata Čarkva, potrebin
za spasénjētu na dušite

— na 9-ta starna —

SV. TEREZA UD ÁVILA BRÁNITELICA NA ČARKVATA UD SMIKLUŠ

Gulem práznić: 500 gudini ud rázdenjétu na Sv.Tereza (1515 – 2015)

U čitvartak 15 oktober 2015 gudina u Smikluš se-j praznikuval i тази gudina Hráma na rimsku-katoličánskata čarkva, idin po-speciálin práznić – 500 gudini ud rázdenjétu na Sv. Tereza ud Ávila (rudéna u1515 gudina) branitelica na vernicite i na тази čarkva.

Gulemija práznić ij počnal u 16 saháte posle pládne, katu ij bil utkrit čipa na madžersćija poet, pisátel i paroh piárist Revaj Miklos, ud orgánizácijata kujatu mu nosi imetu s predsedátelka gosp. Telbis Marika.

Revaj Miklos ij rudén u Smikluš u 1750 g. i toj ij ugudil usnovata na madžerskata gramátika i na pismenustta.

Sa bili pukánati i sa zali del mlogijije misnici ud Timišvárskata Dieceza, kalugjera frančiskánin Pantea Tibor, kalugjerici, misnici i ličnusti ud Budápéšta, ud Smikluškata Obština birova Dănuț Groza i zamestnić birov Radu Asafei, ud madžerskata orgánizácija UDMR deputáta Molnar Zsolt i dr.

Slédvala ij sled tuj, u čarkvata, s počnivanji ud 17 saháte posle pládne, idna hubanka i natuvárin s duhovnost Sveta Liturgija udslužina ud Mons. Johann Dirschl, generálin vikár na Timišvárskata Dieceza. Sa zali del kača nikade du sigá, kulu 30 misnici, ne sámu katoličáne, negu i greco-katolici i pravoslávni. Megju tej sa bili i nášte banátsći balgarsći katoličánsći misnici: gusp. Stujánku Mirčov, gusp. Maći Kalapiš, gusp. Velčov Pérku, gusp. parok Kalapiš Dáni.

Tradicijata se-j daržála i тази gudina, dicá i mládi premenati u nárudni madžersći, banátsći balgarsći, nemsći i rumánsći nusiji sa ubugateli i nácičili s tejnata hubust čarkvata. Tija predstavet narodnustite kujatu žuvejat u Smikluš u dubro i razbirenji. Za paruv pać sa dušli idna grupa mládi sarbi ud ansámbala „Sveti Sava“ pud rakovodstvotu na gosp. prof. Natalia Mándran.

Idna grupa dicá ud ansámbala „Palučenka“ ud Stár Bišnov, kujatu sa dušli zájdnú s gusp. prof. Kukov Šebi i gosp. prof. Kalapiš Moni, sa predstavili palćenete ud Smikluš. Mládáta Kalapiš Diana ij čala na palčensći jazić u misata. Pukraj néja sa čali dicá i na madžersći, rumánsći i nemsći.

Kora ud Timišvárskata Katedrála ij pel hubančite puznáti čarkovni pesmi.

Gusp. Kozovits Attila, parok ud Periam, ij hurtuval u predikata za interesnija žuvot na kalugjericata Tereza ud Avila, rudéna u 1515 g. u Spánija, kujatu na 12 gudini ij ustánala saráče biz májća i posle se-j udlačila da ubigarni duševnotu blágu – milata kantu Isusa – katu ij navaršila 20 gudini. Ta ij flezala u Karmelsćija Ordin i ij prejala idnija mlogu ostri kalugjersći naredbi u idin žuvot prepuračen na Isusvata vera i na sirmáštvotu. Tereza ud Avila ij umrela na 4 oktober 1582 gudina báš katu se-j preminalu ud stárijá Juliánsći kalindár kantu novija Gregorjánsći kalindár spured kojtu slédvaštija denj ij

bil 15 oktober. Tuj se-j dugudilu na prepuráčvanjétu na astronomite za da se uravni sas reálnata pozicijata na zemete i na slancitu, a zákuna ij bil izdádin ud Pápa Gargul XII-ja u 1582 gudina. Tereza ud Avila ij bilá kanonzirana i ij dustignala sveta u 1622 gudina pu naredbata na Pápa Gargul XV-ja.

Sv. Tereza ud Avila ij bránitelica na sigášnata Smikluškata rimsku-katoličánskata čarkva 17 oktober 1824 gudina, katu ij bilá pusveténa. Idna gulema svetica s néja kleknić napreć križa, strážuva gore na ultáre. Preku vremeto mlogijije vernici sa bili pumognati u tejnite mulitvi pu tejnotu sredustujánji.

Dárvete za álduvanji na Guspudina Boga, hleba i vinutu, u Svetata Misa,

sa bili pudaréni ud mláдите premenati u narudnite nusiji, simbol na narodnustite kujatu žuvejat u mir u tuj manenu gradče, Smikluš.

Guspudin parok Ando Attila ud Smikluškata paraćija ij zařálel na sate vernici, kujatu sa pumognali i sa uredili hubanći čarkvata na toze speciálin denj i na sate kujatu sa zali del na Svetata Liturgija. Birova na Smikluš, Dănuț Groza ij bil pukánat da ubádi nekolku hurti, u kojatu toj ij ubiéal či za puddárže s finánsovi sredstva na dálja i katoličánskata čarkva i či ij preprávil idna iznenáda, kujatu za badi utkrita s druga prelega.

Praznika se-j sklučil sas kulturin prográm u párka napreć čarkvata, predstavín ud dicáta, členve na različni ansámblu na malcinstváta, premenati u nárudnite nji nusiji, kujatu sa predstavili tejnite táncve prez kujatu si izkázvat tejnata nacionálna identičnust.

Makár či ij bilo oblačnu, čišovnu vreme i ij dul studén vetar, pá mláдите sa mogáli da pukážat idin po-kas, no molgu hubanći artističin prográm i sate prebránite sa remnuvali na srabsćite, banátsćite balgarsći, madžersćite, rumansćite i nemsćite igri.

Sv. Tereza ud Avila ij branitelica i na verata, pu kaćétu ij ubádil i gusp. parok Kozovits u predikata. Dnés, makar či ima mlogu bugátstvu i znánji, ima i gulemu udstarnevanji ud verata. Ima hora mlogu bugáti na sveta, no ima i mlogijije sirumáse i nakažisani. Ij mlogu maćnu da se dustigni za sate hora da možat da žuvejat dustojnnunu. Za tuj verata u Isus pumága i ud néja moža da izvire i milata kantu bližnija za idin po-dubar telovin i duševin žuvot.

Elena KELČOV

Revista subiectelor din presa bulgară

Presa de la sud de Dunăre acordă zilele acestea spații ample recentelor alegeri locale care au avut loc în Bulgaria, crizei migranților, urmând să ne oprim și asupra unor aspecte bilaterale și culturale.

1. După cum era de așteptat, rezultatele parțiale ale alegerilor locale de duminică din Bulgaria confirmă supremația formațiunii primului-ministru Boiko Borisov pe scena politică din țară. GERB câștigă în primul tur alegerile locale în zece mari orașe – la Sofia, Varna, Burgas, Ruse, Stara Zagora, Blagoevgrad, Veliko Târnovo, Dobrici, Gabrovo, Smolian, informează presa de la Sofia. „Potrivit unor sondaje realizate la ieșirea de la urne, GERB a obținut 34,5% din voturile de duminică pentru consilieri, Partidul Socialist Bulgar (BSP) rămâne pe locul doi (17,2%), iar Mișcarea pentru Drepturi și Libertăți (DPS), partidul etnicilor turci, este pe locul trei – cu 14,6%. Locul patru este ocupat de Blocul Reformat, care a câștigat 9%, urmat de Frontul Patriotic și ABV – 4,3%; Ataka a obținut circa 3%“, informează ziarul SEGA. „Ne-am prezentat mai mult decât bine, iar opoziția merită mai multă atenție“, apreciază premierul Borisov, citat de DNEVNIK. Opoziția socialistă nu este însă deloc mulțumită. „Candidatul Partidului Socialist Bulgar (BSP), Mihail Mircev, care a rămas pe locul trei, cu 8%, i-a acuzat pur și simplu pe colegii săi sociologi de manipularea rezultatelor. „În prezent avem niște alegeri absurde, deja nu mai merge nici internetul, resursele publice ale Comisiei Electorale Centrale și ale Ministerului de Interne nu funcționează și domnește panica. În această situație, GERB și Tsvetan Tsvetanov (vicepremierul) pot să aibă ce rezultate vor“, a spus acesta, citat de ziarul SEGA. „Ca întotdeauna după alegeri în Bulgaria, și la acest scrutin de duminică, la Sofia și în alte orașe din țară, s-a înregistrat obișnuitul haos în ceea ce privește predarea și prelucrarea proceselor-verbale“, atrage atenția MEDIAPOOL, care remarcă și alte nereguli. Dar la alegerile de duminică a avut loc și un referendum privind introducerea votului electronic. Acesta a fost invalidat și va ajunge în Parlament. „Deputații vor avea ultimul cuvânt privind eventuala introducere a votului electronic, după ce buletinul pentru referendum nu a fost depus în urne de toți alegătorii care au mers la vot la ultimele alegeri parlamentare. Doar 35,3% dintre alegători și-au exprimat dreptul de vot la referendum, arată datele exit-poll-ului realizat de Alpha Research“, relatează MONITOR. În multe orașe și localități urmează și un tur doi, asupra căruia ne vom opri, cu rezultatele finale, în viitoarele ediții ale rubricii.

2. În ceea ce privește criza migranților, remarcăm în primul rând că a fost subiectul principal de discuții în cadrul recentei întâlniri a premierilor României, Bulgariei și Serbiei, la Sofia. Victor Ponta, Boiko Borisov și Aleksandar Vucic au arătat că statele lor trebuie să acționeze împreună, să fie solidare cu Europa și să solicite solidaritate din partea statelor europene, arată DNEVNIK. În același timp, premierul Borisov a evidențiat că „dacă Germania, Austria și alte state își închid frontierele, cele trei țări nu își vor lăsa popoarele să devină zonă tampon, ci vor fi și ele pregătite să își închidă granițele“, notează Agenția Focus. În context, „Comisia Europeană a anunțat că se înființează 100.000 de locuri de adăpost pentru migranții de pe «Drumul balcanic». 50.000 dintre acestea vor fi în Grecia. Președintele Comisiei Europene, Jean Claude Juncker, a anunțat că UE își va activa Mecanismul de protecție civilă pentru acordare de azil, asistență medicală și hrană pentru migranți. Pentru a beneficia de azil în UE, toți migranții trebuie să fie înregistrați, a anunțat Juncker, la sfârșitul reuniunii extraordinare privind criza migranților, care a avut loc la Bruxelles“, relatează publicația SEGA. La rândul său, ziarul 24 CHASA adaugă că „UE va disloca peste 400 de grăniceri în Balcanii de Vest, într-o săptămână, în încercarea de a controla criza migranților. Asta prevedea proiectul de declarație de la reuniunea liderilor din Europa Centrală și de Est, la Bruxelles, duminică seara. Potrivit documentului, care a fost consultat de Reuters, UE planifică o nouă operațiune a FRONTEX la granița dintre Grecia, Albania și Macedonia. De asemenea, se are în vedere repatrierea de către UE a afganilor, irakienilor și a altor cetățeni din state asiatice, dacă cererile lor de azil vor fi respinse“. Cum se poate rezolva însă situația?! Ministrul bulgar de externe, Daniel Mitov, a efectuat recent o vizită la Atena, unde a avut discuții cu omologul său grec pe acest subiect. Șeful diplomației bulgare consideră că o „decizie politică controlată privind Siria trebuie să includă retragerea lui Bashar al-Assad. Evident, cheia este rezolvarea crizei în Siria, o decizie care să învingă și să

elimine Statul Islamic. Însă acest lucru se poate întâmpla doar în colaborare cu toate statele care doresc o soluție durabilă pentru Siria. Acțiunile unilaterale nu vor fi de folos“, a arătat ministrul bulgar de externe, citat de Agenția Focus și ziarul DNEVNIK.

3. Remarcăm câteva aspecte și în plan bilateral. „Balcic și Mangalia își fac reclamă în filme 3D“, titrează ziarul TRUD. „Vizitatorii orașului Balcic vor putea viziona filme 3D despre bogăția naturală, culturală și istorică a regiunii, în recent restaurata emblemă a orașului – «Moara». Achiziționarea tehnicii și realizarea producțiilor au fost aprobate în urmă cu câteva zile în cadrul proiectului «Prezentarea moștenirii culturale regionale în 3D», a precizat primăria. Parteneri în acest proiect sunt Balcic și orașul românesc Mangalia, iar finanțarea este de aproape 1,5 milioane de euro, prin Programul de Cooperare Transfrontalieră între România și Bulgaria 2014-2020“, notează TRUD.

„Bienala de Artă Bisericească reunește artiști celebri la Veliko Târnovo“, reține ziarul 24 CHASA. Acesta informează că peste 50 de artiști din cinci state au participat la recenta ediție a Bienalei de Artă Bisericească de la Veliko Târnovo. În cadrul forumului de două zile, autori cunoscuți din Bulgaria, Macedonia, Serbia, România și Grecia, și-au prezentat icoanele, sculpturile, vitraliile, picturile murale și mozaicurile.

Se preconizează o strânsă colaborare între social-democrații români și cei bulgari, remarcăm în ziarele de la sud de Dunăre. STANDART relatează că „președintele Partidului Socialist Bulgar, Mihail Mikov, și președintele Partidului Socialiștilor Europeni (PSE), Serghei Stanișev, i-au susținut pe social-democrații români în România, unde au luat parte la congresul acestora pentru alegerea unui nou lider de partid. Președintele socialiștilor bulgari a avut discuții cu noul lider al Partidului Social Democrat din România, Liviu Dragnea, și cu președintele Camerei Deputaților din Parlamentului României, Valeriu Zgonea. Liderii celor două partide de stânga și-au exprimat disponibilitatea de a lucra pentru intensificarea și aprofundarea relațiilor“, evidențiază STANDART.

MEDIAPOOL relatează că „Bulgaria este pe locul 23 în ceea ce privește absorbția banilor din fondurile structurale și de coeziune în perioada 2007-2013, care se încheie financiar la sfârșitul anului. În urma Bulgariei este Italia, Slovacia, România și Croația. Asta arată datele date publicității la Forumul European pentru Apropierea Orașelor și Regiunilor, care a avut loc la Bruxelles“.

Săptămânalul KAPITAL anunță că a început depunerea proiectelor de cooperare transfrontalieră. „Cei care doresc să candideze cu proiecte de finanțare prin Programul de Cooperare Transfrontalieră pot să facă deja acest lucru. Primele programe active sunt cu România, Serbia, Macedonia și Dunărea, iar în luna noiembrie vor fi anunțate și procedurile cu Grecia și Turcia, precum și noul program Balcani – Marea Mediterană. Până la sfârșitul anului trebuie să înceapă și Programul pentru Bazinul Mării Negre“, arată KAPITAL.

„Elevi din Kărdjali și din România – parteneri într-un proiect european“, titrează STANDART. „În următoarele opt luni, Școala Profesională Economică «Aleko Konstantinov» din Kărdjali va colabora cu o școală din România, în cadrul unui proiect CAN and HELP. Prima întâlnire a elevilor bulgari cu colegii lor români a avut loc la Sarajevo, unde au participat împreună la un forum de solidaritate al ACES (Academy of Central European Schools)“, precizează ziarul citat.

4. În plan cultural, merită amintită la final o recentă acțiune laudabilă a Bulgariei. „La inițiativa europarlamentarului de la GERB/PPE, Emil Radev, cel mai vechi aur prelucrat din lume, de la necropola calcolitică din Varna, a fost prezentat de curând oficial la Parlamentul European“, anunță ziarul TRUD. Expoziția intitulată „Comorile de aur ale Bulgariei. Varna și cel mai vechi aur prelucrat din lume“, cu descoperiri din Fondul Muzeului Regional de Istorie – Varna, a avut loc sub patronajul premierului Boiko Borisov. La eveniment a participat președintele Comisiei Europene, Jean Claude Juncker, președintele Parlamentului European, Martin Schulz, Donald Tusk – președinte al Consiliului European, candidatul Partidului GERB pentru funcția de primar al orașului Varna, Ivan Portnih, europarlamentarii de la GERB/PPE: Eva Paunova, Andrei Novakov, Vladimir Urucev, Andrei Kovacev, europarlamentari bulgari și străini, precum și alți oficiali, relatează DARIK RADIO.

Mirela PETRESCU, Agenția de presă Rador

KALEJDOSKOP – MOZAJK

SV. GEORGI NOVI SOFIJSKI (1497 – 1515)
SV. NIKOLÁJ NOVI SOFIJSKI (nipuzn. – 1555)

Tazi godina sa se navršili 5 veka i, respektivnu, 460 godini ud katu sa napusnali zemálsćija svet pu pate kantu nebéskata véčnust dváma upuriti balgarsći predstavitel na duhovnata borba-dejnust za upázvanji na balgarsćija nacionálin identitet, kujatu prez álduv-maćeničestvu sa dustignali svetci – Georgi Novi Sofijski i Nikoláj Novi Sofijski...

Načálutu na XVI-ja vek ni ij idin ud náj-lésnite ali biz problemi period za balgarštinata. Ij izmenal véč po-više ud idin vek ud katu balgarete sa si izgubili tejnata daržávnust (1396 g.), ud katu sa bili izpadéni u periferijata na obštensćija žuvot, taj či na tej nji ustánva máj sámú idno neštu na kujétu da se pudprat za upázvanji na nacionálnata identičnust – krastijánskata vera. Unezi, kujatu sa zanimáreli háznata ud prejemenjétu na isláma i sa se udlačili da varvat pu maćeničesćija pać na bránitelete na verata sa ustávilí dalboći sledi u pamećta na pukulénjéta. Dvámata svetci po-gore pusoćini sa idnija ud náj-purćutite maćenici za verata ud tozi period.

Sveti Georgi Novi Sofijski i Krátovski si ima korenete katu „izdanka“ na idna bugáta balgarska krastijánska (pravoslávna) familija – Dimitar i Sára ud Krátovo (Osmánskata imperija u unuj vreme, dnés R. Makedonija). Ud ditinstvu ij ustánal saráče, a na 18 gudišna vrams ij utišal u Sofija, kadetu ij započnal da se zanimáva sas zlatárstvotu. Fákta či, u počnivanjétu na XVI-ja vek, idin balgarin moži da se zanimáva s tozi eliten/priviligerovan zanaját sámú za turcete, ubážde mlogu za négvite znájenjéta i za mestutu mu u tugázšnotu obštestvo. Spured či se namerva u centara na Balkánsćija poluostróv, u unuj vreme Sofija ij bilá idno glávnu trgovsku centrálnu mestu sas 63 zanajatčijstva, ud kujatu 26 čistu balgarsći, a drugijiete – umešeni. Makár či za unazi epoka ij bilo karakternu za turskotu naselenji da ij mlogubrojnu, balgarete sa bili saštu dustojnu predstáveni, a tuj ij dukázanu i ud mlogijiete sofíjsći čarkvi. U saštotu vreme, Sofija ij mitropolitsku sedálište, kujétu izvaršva aktivna religiozna dejnust, a u manastirete ud ukulinata – i knižovna dejnust. Žuvota na Georgi, na paruv pogled, ij mlogu obiknoven. Sled opite i nastujevanjéta za da badi premámin kantu musulmánskata vera, ij sledvalu négvotu tvardu udkázvanji u svazka s napuštenjétu/udfárlivanjétu na krastijánskata mu vera, pa za tuj toj – krastijánina, kojtu ne štel da dustigni mahomedánin – ij bil ubit ud turcete u Sofija, u 1515 godina. Telotu mu ij zakupánu u manenata čarkva „Sv. Marina“, kujatu se namerva u gumnutu/dvora na Sofijskata mitropolija ud náštu vreme. Informáciji za négva žuvot i maćeničestvu imami ud žitieto (predstávenji na žuvota na idin svetéc) mu, napisanu na skoru sled smraćta mu ud Pop Pejo. Pu sadaržánji, to ij i žitie, no i razkázvanji za žuvota na maćenika, za négvite morálni i fizičesći strádanjéta i za smraćta mu. Pop Pejo napisva žitieto pu ličnite mu izslédvanjéta i zabelezvanjéta, na idin zadosta lésin jazić prednaznačén ne za po-gornite ali za inteligentsćite sredi, a za unezi balgare na kujatu ij trebalu da badi ukripéna verata. Za populárnustta na prelikata na svetéca imami informáciji ud još idno žitie za sv. Georgi i ud po-više prepisvanjéta, kujatu sa se zapázili. Idin del/tál ud négvite zemálsći mošti se pázat u Dragalevskija manastir.

Sveti velikomaćenić Nikoláj Novi Sofijski si ima žilite katu „lastár“ na idna balgarska krastijánska (pravoslávna) familija – Martin i Efrosinija i se ij rudil u Jánina Epir. Pu zanaját – šuster, toj ij trebalu da izbegni ud rodnija mu grád spured či ij bil preslédvan i zaplášin ud puturčvanji. Ij utišal u Sofija, kadetu barzu ij dustignal izvanrednu populárin i ubičen ud balgarskata obštnust. Preslédvanjétata, zaplášvanjétata ud islamizácija sa gu dukáreli ud novu da bega i toj utidi u Vlášku. Na 45-gudišna vazrast se ij varnal u Sofija, kadetu, prez izmámvanji, formálnu ij bil ukáren u islámskata vera. No, prutivnustta i kategoričnotu mu udkázvanji u izpalnevanjétu na mahomedánsćite ubičáje i tradiciji sa dukáreli da se razpljusni mestnata musulmánskata obštnust. Toj ij hvarlin u tamnica, pudložin na zversći maći, a sled tuj, pu nipravédnust, ij izvádin udvan grada na mestutu imenuvanu „Tri gjeráne“, kadetu ij ubit s kámáci, u 1555 godina. Martavotu telu na nipukornija pučinal balgarin ij izgurenu, a posle négva skrum ij rahvarlen/razprasnát pu vetara, taj pu kacétu zapuvedva Korána. Spomena za négu ij ukázal silnu vlijánji i ij ujáknał verata na balgarete, kujatu sa izdignali na mestutu kadetu ij pučinal čarkvata „Sv. Nikolaj Sofijski“. U néja se pázi idno manenu kokaliče namerinu u skruma na sv. velikomaćenić Nikoláj. Négvotu žitie ij napisanu ud savremennija mu diákon Matej Gramatik, no ima i po-novi prerabotvanjéta.

Georgi i Nikoláj sa obiknoveni hora, tojest predstávet kojtu i da ij balgarin ud unazi epoka, za tuj náčina pu kojtu sa se vládali ij tolkuz glávin. Koj znáji kako bi se dugudilu aku sv. Georgi i sv. Nikoláj Novi Sofijski ni bija saštestvuvali, ni bi gji imálu i dali s tuj istorijata na balgarsćija nárud bi imála nekakvi drugijie niučekvani i zversći premervanjéta. No, báš tija i mložstvotu kaća tej sa si spasili verata i sa u usnovata na balgarskotu ucelevanji i zapázvanji katu nárud. Tezi dvámata pustrádali za verata i nacionálnija identitet ni sa idinstvenite balgare maćenici, no tija sa prelika za sate, kujatu sa si upázili religijata i nacionálnata identičnust prez vekovete. A tuj ni ij idna manena zásluga i tá nji dáva právu da badat uvidéni megju balgarsćite ličnusti preku vremeto.

Ivánčov Ána-Karolina

Za proizhoda (etimologijata) na hurtite (LXXXVI)

Prudalžénji ud menatija broj

Hurtata „konkurènt“

Hurtata „**konkurènt**“ zlamenuva „čeleć, kojtu flezva u konkurencija; kojtu konkurirva, se nadprevárva (naprimer: *Pacunku ij toja konkurent u učenjétu*)“.

Deriváti: *konkurèntka, konkurèntin, konkurèntnust.*

Hurtata ij naflezala prez nemsćija jazić – *Konkurrent*, ud francuzći – *concurrent*, kadetu varvi ud latinsći – *concurens, -entis*. Na tejna red latinskata forma ij derivát ud – *concurro* (= se nadprevárvam); viž *V a s m e r*, REW 1, 614.

Hurtata „konkurèncija“

Hurtata „**konkurèncija**“ zlamenuva „1. nadprevárvanji megju trgovce ali firmi za plasirvanji i prudávanji na ispápa u náj-dubrite uslovija (naprimer: *Konkurencija megju trgovcete na mlečni produkti. Flezva u konkurencija.*); 2. borba megju konkurente, kujatu se trumat za da dustignat saštata cél (naprimer: *Sa flezali u konkurencija za da dustignat na funkcijata deréktur*); 3. (prenosnu zlaménji) konkurent (naprimer: *Konkurencijata ud prez pate si prudáva po-barži ispápa*)“.

Hurtata ij naflezala prez nemsćija jazić – *Konkurrenz* ud francuzći – *concurrence*, kadetu varvi ud srednuvekovnu latinsći – *concurrentia*, kujatu ij derivát ud – *concurro* (= se nadprevárvam).

Hurtata „konkurìrvam“

Hurtata „**konkurìrvam**“ zlamenuva „1. flezvam u konkurencija, se nadprevárvam; 2. si predlágam ispápa ali rabotata po-jévtinu ud drugijiete“.

Hurtata ij naflezala prez nemsćija jazić – *konkurieren*, kaća derivát ud latinskata hurta – *concurro* (= se nadprevárvam).

Hurtata „konsèrva“ („kunzèrva“)

Hurtata „**konsèrva**“ („**kunzèrva**“) zlamenuva „hranitelin produkt steriliziran u hermetičnu zatorin sad za zapázvanji za po-dalgju vreme (naprimer: *Konsèrva mesu. Konsèrva riba.*)“. Hurtata ij naflezala prez francuzćija jazić – *conserve, conserves*, ud latinsći – *conservo* (= zapázvam); viž *V a s m e r*, REW 1, 615.

Hurtata „konservatìvin“

Hurtata „**konservatìvin**“ zlamenuva „1. naklunén kantu zapázvanjétu na stárotu; 2. reakcionin, retrográdin, izustánat (naprimer: *Konservatìvin čeleć*)“. Derivát – *konservatìvnust*. Hurtata ij naflezala prez nemsćija jazić – *konservativ* ali francuzćija – *conservatif*, kadetu ij bilá prejata ud kasnulatinsći – *conservativus*, kujatu ij derivát ud – *conservo* (= zapázvam).

Hurtata „konservatìzam“

Hurtata „**konservatìzam**“ zlamenuva „1. naklunénji kantu zapázvanjétu na stárotu; 2. prutivnust srešte novotu i novuuvedénotu; 3. izustánatust; 4. obšt vazgled varhu sveta na adeptete na konservativna partija“. Hurtata ij naflezala prez francuzćija jazić – *conservatisme*.

Hurtata „konservátor“

Hurtata „**konservátor**“ zlamenuva „1. adept na stárijia red i na stárite običáje; 2. člen na konservativna političeska partija“.

Deriváti: *konservátorka, konservátorstvu, konsrevátrosći.*

Hurtata ij naflezala prez nemsćija jazić – *Konservator* ali francuzćija – *conservateur* ud latinsći – *conservator* (= kojtu zapázva), hurta derivát ud – *conservo* (= zapázvam).

Hurtata „konservatòrija“

Hurtata „**konservatòrija**“ zlamenuva „visoku muzikálnu učilište (fakultet pu muzika) (naprimer: *Kandidátstvam u konservatòrijata*)“. Hurtata ij naflezala prez francuzćija jazić – *conservatorie* ud italiánsći – *conservatorio* (sas saštotu zlaménji).

Hurtata „konservácija“

Hurtata „**konservácija**“ zlamenuva „zapázvanji na tvorbi na izkustvata, na knjigi i dr. prez speciálnu ubrabotvanji (naprimer: *Práva konservácija. Statujata za se pudloží na restaurácija i konservácija*)“. Hurtata ij naflezala prez nemsćija jazić – *Konservation* ali francuzćija – *conservation* ud latinsći – *conservatio* (sas saštotu zlaménji).

— *Za slédva* —

S. V.

U Telepa na praznika na Sv. Luku Evangjelist

Sa menali véc kulu 25 gudini ud katu nekupačšnotu hubanku sélče Telepa ij upustelu, tám kadetu ij ustánala sámu manenata katoličánska čarkva da strážuva u pustinjétu. Čudésata u tuj sélče ij, či se sažuvi na novu sámu za idin denj, gá sélutu ij palnu s hora bivši telepčene, kujatu seku gudina na 18 oktober se sretat tám za praznika na Sv. Luku Evangjelist, kojtu ij bránitelj na tejnata telepska čarkva izgradéna u 1912 gudina.

U 2015-ta gudina, 18 oktober, praznika na Sv. Luku, se-j pádnal báš nedele, katu ij bilá udslužina idna prázníčna Sveta Misa.

Idna hubanka iznenáda sa ja sapcásali sate kujatu sa utišli s automobila, či pate ud Keglevič du Telepa ij bil dumestin mlogu dubre, néma više dupcí, ij bil urámnat i, makár či napreć praznika cela nedele ij letelu cíša, sate sa stignali na dubre. Pate ij bil dumestin s pumuštta na Obštínata ud Stár Bišnov, taj kacétu gusp. birov Gjusi Nákov ij izjavil, či ne bilo lésnu da nameri finánsi..

I tazi gudina ij imálu idin autobuz usigurén ud B.D.B.-R.

Tija sa predstavili, sled katu se-j svaršila misata, napreć čarkvata, nekolku trádicionni mlogu hubančí banátscí balgarscí i madžerscí tánca.

Gusp. prof. Péri Telbis, predsedátel na Filiálata Telepa na B.D.B. – R. ij hurtuval sas gulema rádust i emocija i ij spumenal kacé ij bilo nekupač veseljétu u Telepa za Sveti Luku.

Gulema ij bilá radustta na sate prebranite da se naremnuvat na mládite kacé igrájat i báš tugáz slancitu ij predelelu tamnite oblaci, ij svednalu i ij ugrejalu tejnite licá, kača idin bláguslov ud Boga.

Sa učastvali na tozi prázníč i sa hurtvali: birova Gjusi Nákov, kojtu ij kazal, či ij glávnu da se zapázi Telepa za dicáta da puznávat istorijata, kako ij bilo i kako zlamenuva tuj sélčé, kadetu sa žuveli u mir i razbirenji banátscí balgare i madžere. Pate ij bil pudumestin i tuj ne bilo báš taj lésnu i gusp. birov Nákov se nadeva da badi vazmožnu da se dubávat i europejscí fondve.

Ud starnata na B.D.B.-R. ij bil zamestnić-predsedátela, gusp. Stépanku Velčov, kojtu ij puzdrável sate prebránite u imetu na gusp. deputát Nikola Mirkovič. Toj ij kazal, či se-j planiralu za dugudini da možat da se zagradat i grobištata. Knigata na gusp. prof. Telbis Pérku, kujatu se namerva još pud pičet, za izkasneji, zaštotu pičetnicata ima sigá mlogu rabota i tá za badi predstavina na čitátele s druga prelega.

Tozi denj ij bil mlogu dubre preprávin ud gosp. Anna Vasilčin, zamestnić-predsedátel na Filiálata Telepa na B.D.B.-R., zájdnú s Obštínata ud Stár Bišnov. Tozi prázníč mu spumeneva za nekupačšnotu vreme, katu tuj sélú ij bilo palnu sas žuvot. Na tozi denj Telepa ij bil kača u idna čudésna kasa prikazka, u kujatu hubančíte stvári trájat sámu malku i posle barži se razvalat.

Elena KELČOV

Svetata Liturgija ij bilá udslužina sé taj, s počnivanji ud dvá saháte posle pláadne, ud gusp. Kalapiš Maći zájdnú s gusp. Jáni Vasilčin.

Čarkvata ij bilá palna sas vernici bivši telepčene i drugjije, kujatu seku gudina učastvat na tozi prázníč u Telepa. Idna hubanka, interesna predika sa imal prelega da slušet vernicite na banátscí balgarscí i na madžerscí jazić ud gusp. Maći Kalapiš, kojtu ij hurtuval za Sv. Luku, kojtu ij bil idin naučen čeleć, idin dubar doftur, kojtu ij ceril horata i se-j udlačil da slédi Isusa. Sv. Luku ij idin ud čitirite evangjeliste, kojtu ij napisal Evangjélutu sas primere dádnini ud Isusa, kacétu i Právbite na apoštolete.

Mlogu hubančí ij ubádil gusp. Kalapiš, či čarkvata ij sámu ud kámak, ta ij idna sgráda, kacétu ij u Telepa, no žuvata Čarkva sa horata kujatu ja puházdet, kujatu se molat i zemet del u svetite misi. Tuj ij rabotata na trécata Božánska Persona, Duh Sveti, kojtu ujákni verata ij ulejé milusti u sarcáta na vernicite. Tazi istenska vera se usešte i u upustelija Telep, u kojtu makár i za idin denj, ud novu horata sa zájdnú za hubančija prázníč na Sv. Luku.

Gusp. Jáni Vasilčin ij zafálel u paruv red na tezi kujatu sa se trudili da uredat i preprávat mlogu hubančí čarkvata, ij zafálel i na sate vernici, kujatu sa zali del na svetata misa.

Tazi gudina ij bilá po-speciálna, otu sa zali del na tozi prázníč za paruv pać, dicá premenati u nárudna banátska balgarska i madžerska nusija.

Mládite sa členve na ansámبالa „Palučenka“ rakovodin ud gusp. Páli Velčov ud Bišnov i, ud starnata na madžerete (se znáji či u Telepa sa žuveli i madžere), po-novija ansámبال „Piros Rozsa“ ud Smikluš, rakovodin ud gosp. Ibolya Pacsa.

PRAZNIKA NA BANÁTSĆITE BALGARE UD TIMIŠVÁR 2015 GUDINA

Balgarete-palcene, kujatu stanuvat u stolicata na Banát (bilo to či sa timišvárcene pu ráždenji – i tuka ij hurtata za mládotu pukulénji: dicá, junoši, mládi –, bilo to či sa u zrelite ali starěšćite gudini i se taglat/vlečat pu rodnotu nji mestu ud Brěšća, Dénta, Dédva, Stár Bišnov, Telepa, Smikluš, Vinga, Arád...) pukraj raznuobráznite čarkovni i svetscí práznići si daržat i tejna práznić imenuvan Dene (denite) na banátsćite balgare ud grada Timišvár, seku gudina, u trěcata nedele ud meseca oktober, kojtu ij pusvetén na Preblaženata Divica Marija – Kralica na Kronicata. Tozi práznić ij počnal da se darži u meseca oktober, napreć s 22 gudini, kugátu guspudin Gjuka Áugustinov ij bil imenuvan parok u Timišvár, pa zágjnu s Balgarskotu Družstvu ud Banát – Rumanija sa udlačili za seku gudina, u tozi mesec, da se praznikuva Dene na timišvársćite banátsći balgare.

U tozi kontekst se dupáde da se spumené, za po-mláдите čítatele i ne sámu, či praznika, taj kaćétu sigá se darži, ij sastávin na usnova na predišnite banátsći balgarsći jésensći praznikuvanjéta, puznáti pud imetu „Zlátna Jésenj“ ali „Kěrváj“, kujatu sa započnali sled 1973 gudina, u Timišvár. I tuj gudišnotu praznikuvanji ij bilo uredénu ud Komiteta na filiálata Timišvár na B.D.B. – R. zágjnu s duhovnija pastir – monsenior Gjuka Áugustinov (kaplán na Sv. Baštá Pápa, kanonić arhidiákon i dekán).

Pu kaćétu ij bilo naznajénu u nedelnite liturgiji ud čarkvata „Sistrite Notre Dame“, u predišnite brojve na nuvinata „Náša glás“, saštu izjavénu pu valnite na emisijata na balgarsći-palcensći jazić na Rádio Timišvár i, ne náj na krája, prez Internet (mrežata za sociálizirvanji Facebook), tozi gudišnija banátsći balgarsći timišvársći práznić ij počnal u sabuta, 17 oktober, ud 18 saháte (u predvečera na praznika) u čarkvata Ordena na Kalugjericite „Sistrite Notre Dame“ s idna sveta misa udslužina ud guspudin Gjuka Áugustinov za zafálnust kantu Guspudina Boga.

Na drugijja denj, tojest u nedele, 18 oktober, praznikuvanjétu ij započnalu u 11 saháte, u saštata čarkva „Sistrite Notre Dame“ s idna obštenska sveta

liturgija – za zafálnust kantu Guspudina Boga za sate bláguslove ud sětnata gudina, s kujatu sa bili nadaréni vernicite balgare-palcene ud Timišvár –, udslužina ud timišvársćija misnić Gjuka Áugustinov zaubikulén ud idna „žuva čitka“ ud dicá i junoši ud ansámbala „Slávjak“ i ne sámu. S tazi prelega ij bilá blagusluvéna i tradicionnata čitka naćičina za tozi práznić.

Sé na tozi denj, posle pládne, ud 18 saháte, u festivnata sála na Kaštata na Ármijata ud Timišvár ij prudalžilu praznikuvanjétu, kujétu ij bilo utorinu ud Ána-Karolina Ivánčov – predsedátelkata na filiálata Timišvár na Balgarskotu Družstvu, kujatu ij puzdrávela s „Dubre dušli!“ timišvárcenete i tejnite gustene, ij naznajéla reda na prográma, sastávin ud tri dela (kulturin prográm, običajá svarzan s čitkata, nárudnu vesělji i upuštuvanji). Sled tuj, pu kaćétu ij timišvárskata tradicija – Čarkvata zágjnu s Družstvotu na banátsćite balgare –, ij pukánala da zěmat hurtata varhovnite nji predstavitelje: monsenior Gjuka Áugustinov i deputáta Nikola Mirkovič, predsedátel na B.D.B.–R.

Guspudin Gjuka Áugustinov, u négvata reč ij puzdrável sate prebránite, gji ij čestital za tozi práznić i gji ij dekal da ni si zatájat nikade verata, jazika, folklora – običajete, tradicijite, nusijata.

PRAZNIKA NA BANÁTSĆITE BALGARE UD TIMIŠVÁR 2015 GUDINA

Guspudár deputát Nikola Mirkovič, predsedátela na B.D.B.–R. ij puzdrável sate učastnici na tuj praznikovanji, megju kujatu sa bili i guspudin parok ud Vinga – mládija misnić Stujáni Mirčov (imajći breščánsko-bišnuvensći korene), predsedátela-osnovátel na B.D.B.–R. – prof. Karol-Matej Ivánčov, parvija-zamestnić-predsedátel na B.D.B.–R. – inž. Stépanku Velčov, predsedátelele na filiálite na Balgarskotu Družstvu, početnija konsul na R. Balgárijia u Timišvár – birova Gjusi Nákov. U négvata reč i toj ij čestital sate prebránite s prelegata na tozi práznici i gji ij pukánal da dváždet tija i da si nosat tejnite dicá u centrálnotu sedálište na Družstvotu, za tuka da učastvat u kulturnite dejnusti i još u drugijije interesni i koresni za tej raboti.

U parvija del na prográma – kulturnija, na scenata ij evoluiral ansámbala „Slávjak“ na filiálata Timišvár na B.D.B.–R. „Slávjacite“ ud vokálnata grupa (pud mámenjétu/rakovodstvotu na Teo Katarov) i ud táncovata grupa (pud upatvanjétu na Dáni-Rafael Petrov) sa izpeli pesmi ud banátsćija balgarsći i međunarodnija repertoár, respektivnu sa predstavili dve balgarsći horá („Selsko“ i „Elenino“).

Misla, či se (du)páde, zaslužvat da badat spumenati učastnicite ud tozi kulturni program, tojest dicáta i junóšite „slávjací“: započvam s náj-manenata pejáčća, kujatu za parva fěć ij evoluirala na scenata s prelegata na timivársćija Kérváj – ovudášćata petgudišna Sara-Antonija Áugustinov, kujatu ij izpela idna pesma ud banátsćija balgarsći folklor, pumognata i ud tejna báči – škulárčitu David-Péri Áugustinov, zágjnu s tej sa učastvali s pesma ali/i igra: Jáni-Nikolaus Brátan, Marija-Aleksándra Brátan, Marija Čokanj, Dárius-Tiberiu Čokanj, Ána-Kárla Ivánčov, Eduard Mirčov, Yanis Nákov, Andreea-Páula Sálman, Tánija-Marija Topčov, Karolina-Teresa Veruzab. Publikata ij imála prelega da se naremnuva na nášta nárudna nusija, pesma i igra.

U drugijija del na prográma – tradicionnata čítka (ud kujatu ne fátil predstaviteľnija jésensći plod – grozgjitu) remnivu načičina ud slávjacite

za timišvársćija Kérváj, tazi gudina ij bilá dášina (pu „cutuma-sloga“ udlačina ud dicáta i junóšite ud „Slávjak“ s počnivanji ud 2013 gudina) na timišvářčenina s bišnuvensći korene Dárius-Tiberiu Čokanj i timišvářčenćata s breščánsko-vingánsći žili Marija-Aleksándra Brátan. Dvámata junóši s čítkata, zágjnu sas slávjacite sa izigráli idna sjuita ud balgarsći-palcensći igri, a sled tuj sa razdávali sadaržánjétu na čítkata na učastvaštite na tuj praznikovanji.

Trécija i sétin del na praznikovanjétu ij bil sastávin ud nárudnu veselji s pesmi, svirni i (nárudni) tánci, saštu ud upuštuvanji s jascé i pićé. Muzikata ij bilá usiguréna ud sastáva Teo Band (Teo Katarov, Sebastián Čokanj, Felician Demea, Paul Șufaru, Adrian Văduva). Prijátnata atmosfera ij caruvala na tuj praznikovanji: Dene na banátsćite balgare ud Timišvár („Kérváj“ – „Zlátna Jésenj“)...

Zafálnust za hubavotu organizirvanji i izmenevanji na tozi práznici ij preličnu da se dadé na náša misnić Gjuka Áugustinov, na náša deputát Nikola Mirkovič – predsedátel na B.D.B.–R., i, ne náj na krája, na sate pomuštnici ud filiálata Timišvár na Balgarskotu Družstvu ud Banát – Rumanija i ne sámu: Mihaela Čokanj, Ánka Petkov, Nikoleta-Rafaela Čokanj, Perku Fermendžin, Patuška Fránjov, Dáni-Rafael Petrov, Tuši Petkov-Šehabi, na rodnice i stárite rodnici na slávjacite (i ne sámu), kujatu sa pulogali dubrovolna i svésarcna trudba za uriždenji na celotu praznikovanji.

Ána-Karolina IVÁNČOV

Stár Bišnov na gosti vaz brájčete ud Bardárski gerán

U perioda 15-17 oktober tazi gudina grupa mládi ud ansámبالа „Palucenka“ i futboliste ud „Pobeda“ sa zali del na brátskotu sreštenji uredénu ud bardárčenete kača gulem prázníc. Pukraj rodnite vrazči kujatu gji ima Bišnova sas Bardáre, napreć sas 7 gudini ji bil pudpisan oficiálin doguvor za pubratimevanji megju dvete obštini – Bjála Slatina i Stár Bišnov.

U vremeto na praznika ij imalu uredéni po-više dejnusti u kujatu horata ij mogalu da zémat del.

Homa ud parvija denj ij bilá uredéna idna izložba sas čarkovni i svetscí sveticí naštámpani na staklo, hartija i plátnu ud tri mládi mumičíta, kujatu ubičeti tuj da právat. Predstávenjétu na tazi izložba ij bilo napravinu sámú ud Brátan Debora i Trankulov Lizi, zaštotu Velčov Ástrid ne mogala da stigni u tozi period u Bardáre.

Na kraja tija sa pudarili na paraćijata ud Bardáre idna svetica naštámpana na staklo sas Blažéna Divica Marija i manenotu Isusče, na kujatu tejna Guspudin mlogu se-j rádval i ij ubičál, ci za ja turi na vidnu mestu u čarkvata.

Na drugjija denj ud 11 saháte na stadiona „Hristo Botev“ sa se sretili pomladi i stári futboliste na Bišnova i Bardáre i sa izigráli idin prijatelscí máč sas rezultat 5:5. Na krája na igrata bišnovcete sa pudarili na bardárčenete idna prijatelska kupa, kujatu da nji spumeneva za tuj sreštenji.

Večera ud 6 saháte u kulturnata kašta ud Bardáre se-j daržál kulturnija prográm u kojtu sa zali del ansámبالа „Palucenka“ ud Stár Bišnov, ansámبالа

„Palkenče“ i Grupata pejáče na kulturnata kašta ud Bardáre „Saedinenie 1923“. Smi predstávilí zájdnu idin prográm na kojtu palnata sála sas bardárčene i gustene, kujatu sa dušli ud sélutu Gustile, mlogu sa se rádvali i sa se naremnuvali na palčenscíte nusiji, zaštotu u Bardáre gji ima sámú u muzeja.

Na krája na kulturnija prográm birova na Stár Bišnov ij zařálel na bardárčenete za détu sa mu prejali i sa mu puštuváli i ji pudaril na bivšite

birove i na sigášnata birovća, Svetlána Karadžova, pu idin „Početin znák“, kača belegj na náštu pubratimevanji. Svetlána Karadžova ij dubávila Diploma ud starnata na Balgarskodu Družstvu ud Banáta i medála ud gusp. deputát Nikola Mirkovič za sata tejnata trudba pulogana za vazdiganjétu na kulturata i zapázvanjétu na banátscíte balgare.

U sabuta sutirnata smi se prebráli sincata napreć muzeja ud Bardáre i tám smi si zali izbogum i smi si pužélili satu dubrotu i du novu sreštenji.

Páli VELČOV

PATE, ISTENATA i ŽUVOTA

Kacé da dávaš i kacé da prejemeš milustinja

Kugátu sveti Frančesku ij zabelezał, či brájćete sa se sramuvali da prosat, toj ij udlačił da gji uči za izkustvotu na prosenjétu i za tuj gji-j prebrál sate u Porciuncula. Tám nji-j kázal slédnite hurti:

„Milni brájće i sinve! Vida, či se sramuvat da prositi i tuj, zaštotu ni znájiti uistena za kako ij hurtata. Treba da znájiti, či naša Guspudin, kugátu ij dušal na zemete, ij bil sirumáh i kača pućitvanji kantu Négu, i nija smi izbráli pate na sirumáštvotu. Sirumáštvotu ij naslédsvotu, kujétu Isus Isukrast ij ustávil na námu i na sate, kujatu pu Négvija primer ištát da žuvejat u náj-gulemotu sirumášstvu. Zaistu, kázvam vu, mlogijije umni i pušténi mažje za flezat u naša red i za prejémat s gulema rádust i čest vazmožnustta da prosat. Slušejti, brájće, kako za vu káža! Tezi, kujatu dávat milustinja i unezi, kujatu ja prejemet, mlogu si preličet idnija s drugijijete. Parvite ni znájat da dávat, a pak drugijijete ni znájat da prejemet. Izkustvotu se sastujé u tuj, či tezi, kujatu dávat, treba da právat tuj neštu sas takvazi puniznust, kača gá tija samíte bi prejemeli milustinjata. A pak tezi, kujatu ja zemet, treba da ja prejemet taj puniznu, kača gá tija bi bili daritelete. Izprosvajti razsmeni i véseli kumáćitu hleb. Kojtu razdáva hleb, toj razdáva Boga. A kojtu prejeme hleb, toj prejeme Boga.“

Muhi

Sveti Frančesku ij narićel „muhi“ brájćete avantjuriste i bizrabortnici, kujatu sa flezvali u manastire, za da imat léć žuvot. Naidnaž s narástvanjétu na Ordena se-j uzmložval i broja na „marzelivite muhi“ saglásnu věćnija princip za kvaliteta, kojtu upáde naidnaž s narástvanjétu na broja na takvizi hora. Frančesku sled neku vreme ij počnal da udstarneva bizrabortnicite ud Ordena, brájćete sas zli naráve ali pak tezi, kujatu, makár či sa imáli dubra ole, ne bili storini za kalugjerscí žuvot.

Idnaž sveti Frančesku udnovu se-j videl nužin da izpadi ud manastira idin brát, kojtu ne štel da rábuti. Toj ij puvikal sate brájće vaz négu i nji-j kázal:

— Milni brájće, áz sam rábutil sas mujate race, rábuta i sigá i za rábuta, dukatu za imam sili i sas nastujevanji vu mola i vija da varšiti haznuvita rabota. Kojtu ni moži ništu, néka nauči zanaját, no ne pudtikvan ud želbata da prebire novce, negu zaradi dubrija primer i za predpázvanji ud bizrabortnustta, kujatu mámi u pakale. Varšeti vášta rabota sas usarcevanji i dustujánstvu – stiga tá da ni škodi na spasenjétu na vašite duši, – zaštotu, kacétu kázva psálmopiseca: „Kugátu si pućiniš ud truda na tujate race, za badiš blažen i zaduvin“.

Kača nagrása za váša trud vu se dupušte da prejémeti jádenji i satu drugotu, kujétu vu-j nužnu za žuvota, no pari, novce ne vu dupusnatu da prejémeti. No nekugá moži da se dugudi da ni vu dadat rabota, tugáz išteti milustinja, taj kacétu právat drugijijete sirumáse. Pamteti tuj, či nikuj ud brájćete, makár kade toj da se namerva i makár vaz kogu da rábuti, ni treba da prejémi dlažnustta na uprávitelj, na rakovoditel, kasir i niti kakva druga rakovodna dlažnust u kaštata na rabotodátela. No napreć satu, ni treba da izpalniva takvazi dlažnust, kujatu dáva prelega za razpraviji i niprijátnusti. Varšeti pudložini po-dolni raboti i dejnusti i badeti puslušni na vašite rabotodáteli. Idna dubre izvaršina rabota ij idin dubar načín da dávaš sláva na Boga. Briguvajti se ud satu váštu sarci i sas sata vášta snaga za bulnávite i sakátite, badeti véseli aku nositi téraci, pićeti hleba s pubožnu pućitvanji i šijti pušténu sekakaj fel ubuštiní. Praveti satu tuj, kača idna sarcáta mulitva; zaštotu Guspudin, svetija Rabotnić, Storitela na sveta i na bizbrojni neštá, ubiče rabotata i rabotnicite. Marzelivija brát, kojtu ij štel da žuveji biz da rábuti, izpadil sam gu ud manastira. Naprávil sam tuj spured zápuvedta na Svetotu Pismu, zaštotu sveti Pável piši: „Kojtu ni šté da rábuti toj ni treba da jadé“. Du katu vija sas pot na čelutu sti rábutili, ondzi brát bizrabortnić ij sedel u gradinata ali se-j lutal biz cél pu puljétu. Toj si preliče sas marzeliva muha, kujatu zastáni varhu darábče hleb i lákuma počniva da jadé, makár či ne rábutila za négu. Nideti da baditi kača muhite, kujatu branjta! Nideti da baditi kača muhite, kujatu zastánvat varhu hleba!

Brájćete sa prekáreli nuštta u gurašti mulitvi i sa zafáleli na Guspudina, či ne gji naprávil kača muhite, kujatu sa krilátite ángele na pakale.

I tija sa tragnali kantu Spoleto

Pu pate ud Porciuncula kantu Asissi otec Frančesku i brát Bentivolio sa sretili idna žina, kujatu gji-j pumolila za milustinja.

— Ni znája ud kako za žuveja! – uvájkvala se-j tá.

Frančesku ij pugladel kantu Bentivolio i ij kázal:

— Kako za ji dadém, brátko?

— Némami ništu. – Bentivolio si-j razprel bizpomuštnu racite i ud zagriženotu mu lici ij mogalu da se vidi, či rovi u pamećta mu da izmisli neštu, kujétu bi imálu cena, makár či to ij sobstvenust na manastira.

— No sé neštu treba da imami – nastujeval ij sas upuritust Frančesku.

— Imami Novija Zákun – utgovoril ij Bentivolio sled idno kasu prumislivanji.

— Á-á-á... Novija Zákun! – izviknal ij Frančesku. — Da ji dadém Novija Zákun.

— Pa nija tugáz ud kako za molimi ránnta misa? To nija imami još sámu idin mulitvenić – kázal ij Bentivolio.

Frančesku ij utgovoril:

— Vervaj me, brátko, či Guspudin Isus Isukrast i Négvata presveta Májća za harésat po-više pudáraka, kojtu za gu dadém na tazi sirumaščina, ud kolkutu nášte mulitvi.

I sveti Frančesku se-j vernal u Porciuncula, zal ij Novija Zákun i gu-j dál na žinata sas slédnite hurti:

— Zami tazi kniga i purdáj ja! No nide dupušte da te prevárat. Treba dubre da ti platat za néja.

Kugátu dubrata žina se-j utdalečila, ublena u saldzi i sas zafálني hurti, dubrija Frančesku se-j prumislil neku moment, zatićel se-j sled néja, zastávil ja-j i ij kázal:

— Stráj me-j, či hargjevi hora za te prevárat i za ti dadat málku pari. Za utidimi záginu u Asissi na pazáre i tám za purdadém Novija Zákun. Za se briguvam áz da ti platat dubre za knigata.

I taj sa naprávili. Utišli sa na pazáre. Mlogu kupuváče sa gji zaubikulili. Idin pubožin bugát maž, kojtu ij razbrál zašto na Frančeska mu trebat parite, ij kupil Novija Zákun na visoka cena, pudál ij parite na sirumaščinata i ij vernal svetata kniga na Božija Sirumáh sas slédnite hurti:

— Tuj ij pudárak za tébe, preblažéni bašta.

Sveti Frančesku ij zafálel ud sarci za cenuvitija pudárak i si-j krénal záginu sas žinata. Kugátu sa stignali du portite na grada, toj ij kázal:

— A sigá za utidimi na pazáre u Spoleto.

— Zašto? – zapitala-j žinata.

— Za purdadémi Novija Zákun još idnaž i ti za dubáviš još pari za negu.

I tija sa tragnali kantu Spoleto.

Kako zlamenuva krážba?

Katu idnaž ij utvádel kantu Asissi, sveti Frančesku ij stignal u idno manenu sélće. I taj, kacétu ij bil ugladnel, pulopal ij na parvotu kaštiće ud na kraj sélutu i ij pumolil za málku hleb. Selenina mu-j dál tri kumáćita hleb, Frančesku ij zafálel i si-j gladel dálja pate. Pu pate ij počnal da jadé, zasitil se-j sas parvite dve kumáćita i ij pusagnal da preberé tréćotu kumáće hleb u džéba. No udidnaž se-j zamislil, či právbata mu ni šté badi pušténa srešte tozi, kojtu mu-j bil dál milustinjata. Vernal se-j toj i udnovu ij pulopal na vratáta na milustivija selenin.

— Kako ištiš? – čul ij toj glasa mu ud nazać vratáta.

— Išta da ti varna ustáanalotu ud hleba, kojtu sam gu dubávil ud tébe – utgovoril ij sveti Frančesku.

— Nide utváre! Tozi sigurnu ij kradéc (tolvaj) – čul ij toj sarditija glás na žinata.

Frančesku ij celuval kumáćitu hleb, ustávil ji-j na prága i ij pušapnal za sébe si: „Tazi žina znája kako hurtuva. Áz sam kradéc, zaštotu sam izprosil po-više, ud kolkutu sam mogal da izema“.

Zasramén ij prudalžil da varvi pu pate i se-j molil na Boga da mu uprusti, či ij bil utkrádnal idno kumáće hleb. Sveti Frančesku ij računal za krážba satu unuj, kujétu ij udvišnu na čeleka.

Pravédnust

Idin denj Frančesku ij sretil idin prosjak i ij zabelezał, či toj néma nitu riza, nitu sandále. Frančesku se-j ubarnal kantu négvite drugáre i ij kázal:

— Srám me-j spured sirumáštvotu na tozi čeleć, zaštotu áz sam po-bugát ud négu.

Toj si-j sablekal rizata, sabul si-j sandálete i gji-j pudál na prosjaka s hurtite:

— Pudelil sam tuj, kujétu imam, brátsći sas tébe. Taj ij pravédnu.

— No kacé taj? – učudil se-j prosjaka. — Sigá ti imaš po-málku ud méne.

— Dá – udvarnal ij Frančesku. — Sigá za imam po-málku ud tébe. No báš tuj ij pravédnustta.

Bréšća

Bréšća ij idno manenu sélu
Sas dve ulici, ud deléčin Bišnov razdelénu.
Palcénsći breščáne ali stár-bišnuvene se zvěmi,
Či ud tám nášte prededve sa uddelěni.
Zemete káj, či katu se-j delila,
Za teze hora zeme ne stigala.

Ud tugáz 170 gudini sa menali,
Na tuj mestu, u Bréšća, hora sa se zadumili.
Čarkviče i škula sa si napravili,
Pu tuj se vidi, či sa b’li vredni i ugodni.
Zeme sa dubávili, na sate pudelil’,
Koj kaćé ij mogal si ja-j rábutil.

Ama tuj ij čudnu, 170 gudini sa menali,
Bréšća ud Bišnova još sassém ne se utdelili.
130 kiluméteru deličnust mu deli,
Tuj s’preliče s dváma brájće ali dve sistri.
A nášte prededve ud groba vikat:
— U Bišnov i Bréšća ilá i tojte brájće puhudi,
Sas saldzi u učite gji puhudi i pregarni,
Či nikade, nikade tazi mila ništé vu utdeli!
Jazika i glasa za vika da se uidinvati
I zámánj idin-drugji da se trasiti!

E báš sigá takozí vreme ij dušlo,
Či máj sate palcénsći selá se preberat,
U gulemija grád Timišvár uidno da sedat.
I kača idin pudárák,
Palcénsći misnić sveta misa palcénsći kázva
U hubanka čarkva, palcenska pesma.
Palcénsći deputát,

Détu na horata i čarkvata mlogu darži
I za palćenete hubanku vesélji naprávi...

Palćene s palćene ni štat megju tej da se ženat,
Negu mlogjiije sas druga nácija se ujdinvat.
Ama po-ránu, ali po-kasnu ud tezi nekuja za se kájat.
Rodnicite gji dupuštet,
Či nema kako da nji storat.
Tija pu škuli ali pu fabrići se upuznájat
I taj se preberat i se užénat,
I taj breščánsćite i bišnovsćite brájće puléku se izgubet...

Bréšća, Bréšća udkole na tuj mestu si ti,
Ama sas stári hora si ustánala.
Ti dicáta i mládite si izgubeš,
Iz sata Rumanija i Europa raznáseš.
Ud sate palcénsći selá
Ima razsipani pu sveta.

Palćene, palćene, mlogu se razriždeti,
Palćene, palćene, mládi, dicá,
Traseti-s para vaz nášta nácija,
Pa ništé se kájti i za imat hubanći dicá.
Palćene, palćene, mlogu se razriždeti,
I ni štát’ da se uzmluževati,
Čikata mi se nadiga, či ni znájim’ kolku za ustánimi.
Drágji muja, sigá za počna da reva,
Kača gá sámu na saldзите ij reda,
Či kat’ sam pisala sam se mačila da se iztarpa.

Docka SÁLMAN
Bréšća, 3 oktober 2015 g.

✚ PUKOJNITE NÉKA ČINAT U MIR! ✚

Mu-j napusnal...

Na 11 oktober 2015 g. ij pučinal u Arád, na 75 gudišna vazrast tozi, kojtu ij bil

Prof. GJURA TELBIS

Toj se-j rudil na 31 márt 1940 g. u Stár Bišnov u idna zamognata banátska balgarska familija. Négva baštá, Pétar (Péću) Telbis ij bil idinstvenija advokát ud tuj gulemu sélu, a négvata májća, Elisabeta Čokánj ij dunéla s néja tala zeme,

kojtu gu-j naslédila ud tejnite rodnici u Vinga.

Drugijja svetovin boj, sled kojtu ij dušal komunizma, sa usirumašeli tazi familija s tejnite tri dicá: baštata si-j izgubil právotu da si praktikuva zanajáta, a zemete ij stánala idna nápast.

GJURA TELBIS ij zavaršil usnovnotu učilište u Stár Bišnov, Vinga i Arád. U 1957 g. ij zavaršil liceja Moise Nicoarǎ ud Arád, a u 1962 g. ij zavaršil Filologičescija fakultet u Universiteta ud Timišvár. Po-kasnu ij zavaršil i Istoričescija fakultet ud Kluž.

GJURA TELBIS ij tréćotu pukulénji učitele ud familijata. Paruv ij bil négva čuka dedu, Luka Velčov, slédvan ud négvite dedu i bába, Pétar Telbis i Petronela Velčov. Prof. **GJURA TELBIS** ij prepudával vreme ud 40 gudini u Lugo, Pecica i Arád.

Biskupa ud Oradea, dr. Radu Drincec ij puhválil ličnu prof.**GJURA TELBIS** za négvata trudba kača učitel.

GJURA TELBIS ij puznát i kača pručut meždunarodin májstur u šáh-máta. Toj ij bil idno vreme i predsedátel na filiálata Arád na B.D.B. – R.

Familita zafálva na sate, kujatu sa gu izprodili na sétnija pać: gusp. Dáni Kalapiš, kora na balgarskata čarkva ud Arád, na horata ud Stár Bišnov, Vinga, Arád i Timišvár.

Guspudin Bog néka mu dari pučinak věčín u Nebésćija Ráj!

Otilia Tisan (Telbis)

Na 3 november t.g. se navaršvat 12 gudini ud katu mu ij napusnal náša dubar drugár, baštá i brát

Prof. PETKOV ROKUŠ-MIHÁJ
ud Stár Bišnov

Gu spumenuvat sas žalni sarcá: sistrata Áni, dešterete Alexandra, drugárcata Florica, kaćétu i sate rudbini, drugáre i puznáti.

Pučinak věčín i Ráj Nebésći daruvaj mu, Guspudine!

Na 14 oktober t.g. sa se navaršili 24 gudini ud katu mu ij napusnal náša milin i dubar baštá, dedu i tes

PÉRU FRÁNJOV
ud Stár Bišnov

Gu spumenuvat sas žalni sarcá: dešterete Marijka, unucite Stépanku, Mariška i Márius ud Timišvár zágjnu s tejnite familiji, zaća Toni ud Deta, kaćétu i sate rudbini i puznáti.

Pučinak věčín i Ráj Nebésći daruvaj mu, Guspudine!

S mila i žalust spumenuvami, či na 17 november bi navaršil 52 gudini, a věć sa menali 31 gudini ud katu mu ij napusnal náša milnija i nizabrávnija

ČOKÁNJ GJURI
ud Bréšća

Gu spumenuvat tétka Docka i čiču Lázarku. Lel vájda, Gjuri, si se nameril s tojta májća i toja baštá.

Bog da te uprusti i s Ráj nebésći da te nadari!

Sas žalni sarcá naznajejvami, či na 25 oktober mu ij napusnal, sled idin dalagj i hubanći žuvot, na 93 gudini, náša dubar baštá, dedu, čuka dedu i svékar

PETKOV KOGJU (Szekeres)
ud Stár Bišnov

Gu užálva familijata i moli Boga za négvata dubra duša.

Pučinak věčín i Ráj Nebésći daruvaj mu, Guspudine!

Sas žalust gulema se spumenuvami, či sa menali 5 gudini ud katu mu ij napusnala nášta milnata

PETROVICI LENUȚA
ud Stár Bišnov

Ja spumenuvat sas žalust dicáta, tejna drugár i sina Miháj.

Pučinak věčín i Ráj Nebésći daruvaj ji, Guspudine!

Pobeda Stár Bišnov

• 12 etápa: Pobeda Stár Bišnov – Dumbrăvița 3-1 (A. Moricz 2, D. Rusu)

• 13 etápa: Ripensia Timișoara – Pobeda Stár Bišnov 8-2 (P. Râmneanțu, D. Rusu)

Pobeda Stár Bišnov Čokánj – Niță, Trankulov, Kalapiș, Budur, Rusu, Șerban, Râmneanțu, Cocora, Moricz, Rafael Mirčov.

Antrenor: Petre Mirčov. Sa igrali i: Clincinschi i Lungu.

U „Județ“, Pobeda II ij napravilá slédnite rezultate:

• 10 etápa: Unirea Jimbolia – Pobeda Stár Bišnov II 3-0

• 11 etápa: Pobeda Stár Bišnov II – Unirea 1975 Tomnatic 5-4 (R. Trankulov 2, P. Șerban, V. Romanov, R. Mirčov).

Klasamenta Diviziata D

Mestu	Ekipi	Igráni	Preigráni	Rávni	Izgubéni	Gulove	Točči
1	Voința Mașloc	13	12	1	0	42:5	37
2	Ripensia Timișoara	13	11	1	1	66:20	34
3	ACS Poli II	13	9	2	2	50:8	29
4	Ghiroda	12	8	2	2	35:17	26
5	Cocoșul Orțișoara	13	6	4	3	21:16	22
6	Progresul Gătaia	13	7	1	5	22:25	22
7	Unirea S.M.	13	6	3	4	23:17	21
8	Dumbrăvița	13	6	2	5	29:19	20
9	Jimbolia	13	6	2	5	17:22	20
10	Voința Biled	13	6	0	7	26:25	18
11	Pobeda D. Vechi	13	6	0	7	32:45	18
12	Lorena Giarmata VII	13	3	5	5	18:20	14
13	Avântul Periam	13	4	2	7	18:34	14
14	Peciu Nou	12	3	3	6	19:32	12
15	Murani	13	3	1	9	21:38	10
16	Timișul Șag	13	2	0	11	16:43	6
17	Arsenal Flacăra Făget	13	2	0	11	12:44	6
18	CFR Timișoara	13	1	1	11	14:51	4

Krunicata

Meseca oktober ij meseca pusvetén izcelu na nášta nebéska Májća – Kralica na Kronicata, mesec u kojtu molimi kronicata – tazi tolkus hubanka i haznuvita mulitva, kujatu ubádina ud sarcito, stánva kača mirizliv trandáfer pudnisén na Divicata Marija. Latinskata hurta *rozarium* zlamenuva „vinéc ud trandáfere“.

Molenjétu na brujanice ij idna mulitva kujatu ij bilá uvedéna u Katoličanskata čarkva ud svetija Dominik, za slávenji na náj-glávnite tájni ud žuvota, ud patméža i ud pruslávenjétu na nášta Guspudin Isukrast i na Divica Marija.

Du 16 oktober 2002 gudina, tájnite sa se ubáždeli sas 150 „Zdráva Marijo...“ tolkus, kolkutu sa i psálmite u Biblijata, za da možat sate hora da se molat i da si upázat verata. Na 16 oktober 2002 gudina, pápa Iván-Pável II-ja ij pruvazglasil Gudinata na svetite Brujanici, na Svetata Krunica – du oktober 2003 gudina, i ji dupalnal Kronicata s „Tájnustite na Svetlutta“ i tájnite véc sa čitiri: rádustna, svetla, žálna i slávná i se molat u razližni deni preku nedelete. Rádustnata se moli pundelnić i sabuta, svetlata se moli čitvartak, žálnata se moli tornić i petak, slávnata se moli sreda i nedele.

Sveti baštá pápa Pius V-ja, za da pukáži kolku ij glávna tazi mulitva – Kronicata, ij izjavil 7 oktober za denj pusvetén na Divicata Marija Kralica na Kronicata, a Pápa Leon XIII-ja, s počnivanji ud gudinata 1883, ij udlačil za seku mesec oktober da badi mesec pusvetén na Divica Marija Kralica na Kronicata.

Pápa Pius X-ja ij napisal u négva závet: „Ud sate mulitvi náj-hubankata i náj-haznuvitata ij Kronicata. Aku išiti u vášte kašti da kraluva mira, muleti Kronicata u familijata!“

Idnija brujanici stánvat žuvi, tugáz kugá sa zadini ud na vrata, sa smaknat ud na ugledálutu ali ud na stenata, sa izvádini ud čántata na videli i, naidnaž sas butanjétu na zrančetata megju prastite, náštu sarci ij uvitu u idna hubanka mulitva – kronicata.

Se prekázva, či idin misnić, u vremeto katu ij bil još student pu teologija, ne molil Kronicata. Idin denj duhovnija deréktur mu-j rékal:

— Slušej, ti si izgubil idin brát u buja. Kolku pate si čul tojta májća da hurtuva za tejnotu dite, kojtu ij toja brát, zaginal u buja?

— Máma, gá god ima prelega, prekázva na prijatelete i puznátite za žálnite ali rádustnite deni ud tejna žuvot.

— A na tébe prijátnu li ti-j da ja slušej seku pać?

— Razbire se!

— Taj i nášta nebéska Májća, u Kronicata mu prekázva rádustnite momente na tejna Sin, Kojtu ij nášta brát kugá molim Rádustnata Krunica; mu hurtuva za patméža na tejna Sin gá molimi Žálnata Krunica; mu hurtuva za uzkrasnénjétu i vazdiganjétu u nebeto gá molimi Slávnata Krunica. Slušej nebéskata Májća gá hurtuva za tejna Sin i tugáz Kronicata ni moži da badi nitu monotonna, nitu skučna (*plictisitoare*). Taj či vzemi s uvervanji u racite brujanice i zámánj muli Kronicata.

Tuši PETKOV-ŠEHABI

ARS GRATIA MUNDI. Izkustvu u imetu na sveta

Obiknuvenu znájmi, či idna čarkva ij kašta na Boga, postroen pámetnik na duhovnustta, mestu kadetu se ustujávát religjozni ceremoniji. Tá sabire horata biz da gji mámi. Tija varvat kade néja da si udušat i da si ukripat dušata.

Vingánskata katoličanska čarkva ij bilá mestutu za idno izvanrednu sabirenji. Tuka sa se daržáli koncerte ud prográma na „TIMORGELFEST“. Tuj ij idin međunarodin konkurs na klasičeska muzika détu se sviri na jorgane (organ). Tozi konkurs ij pručut i ji stigal na petnájsetotu izdánji. Kázva se „Denite na organskata muzika ud Banáta“. Toj izbire mlogjije konkurente, mládi détu ištat da se izjavat, ama pusveten ij ud celija svet (ud dvete Ámeriki, Nova Zeelándija...).

Tazi gudina dvá ud koncertete na tozi festivál sa se daržáli u nášta vingánska čarkva. Na 24 september u 19 saháte sa svirili mládi konkurente, a na 12 oktober smi imáli visoka čest da mu sviri gusp. Felician Roșca, predsedátela na festivála, kojtu ima idna vizitka jáku natuvárna.

Za repertoare i imenáta na mláдите konkurente, sviréce bi mogalu da hurtuvami baška.

Auditorijata si-j useštela dušata rádustna i léka. Ij mogalu da sapćasaš kaćé muzikata milva gotičeska vatrešnost u tozi prekrášen včar. Sekuj ij razmel sled sobstvenotu obrazuvanji. Treba da znájmi, či seku izkustvu ima svoja jazik, či toj ij prednaznačen na horata, na tejnata duša. Vájda smi bili tvarde máлку, ama mlogjije ni smi više.

Sas tazi prelega smi se rádvati i sas blágust smi spumenuvali nášte dedve détu sa mu ustávili takvazi čudésna čarkva i se rádvami i za náčina, či ij svedučánstvu, či tá ij žuva, tá ij Božánsći belegj na tazi zeme. I pá se misla na

nášte prededve sas pušténji i se klána na ondzi udahuvén čeleć kojtu ij pisal u nášta čarkva AD MAIOREM DEI GLORIAM.

Zafálem na nášta Viki, kojtu ij napravil vrazkata sas gusp. Felician Roșca.

Gábi COCIUBA

V Национален ученически конкурс „Българските архитектурни паметници в макети“, Варна 2016 г.

СТАТУТ

Цел: Да се засили интереса на учениците към историята на България и към архитектурните паметници, създадени преди и след Освобождението.

Конкурсът дава възможност да се направи преглед на уменията и сръчността на децата, получени и усвоени в училище и в извънучилищни форми на дейност.

Конкурсът е посветен на Националния празник на България – Трети март.

Тема за първа възрастова група: „Българска възрожденска къща“

Тема за втора, трета и четвърта възрастови групи: „Реално съществуващи български архитектурни паметници“ /къщи, кули, мелници, воденици, мостове, църкви, монументи, средновековни терми, замъци и руини/

I. ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ТВОРБИТЕ

1. Макетите на първа възрастова група могат да бъдат, както на известни възрожденски къщи, така и изработени по идея на участника.

2. Макетите на останалите възрастови групи трябва да бъдат придружени с информация за обекта на макета и снимка на оригинала – кой е архитектурния паметник и къде се намира.

Към всяка творба трябва да бъдат приложени данни за участниците: трите имена, клас, училище, телефон, адрес, електронен адрес за контакт. Табелката с данните на участника да бъде добре залепена върху основата на макета – отпред в десния ъгъл.

3. Размерите на изработените макети не трябва да надвишават 50 x 50 cm. в основата и 50 cm. на височина и максимално тегло – 3 kg.

4. Конкурсът е индивидуален и макетите трябва да са изработени самостоятелно от участниците.

II. ОБЩИ УСЛОВИЯ

1. Право на участие имат всички ученици от I до XII клас от училищата и извънучилищни звена, читалища и школи.

2. Класирането ще се извърши в следните възрастови групи:

- Първа възрастова група - от I до III клас
- Втора възрастова група - от IV до V клас
- Трета възрастова група - от VI до VIII клас
- Четвърта възрастова група - от IX до XII клас

3. Краен срок за предаване на творбите 19.02.2016 г. на адрес: Общински детски комплекс – Варна, ул. „Петко Каравелов“ № 3, ет. 2, кабинет № 4. Творбите да се доставят на място или да се изпращат с куриер за сметка на участника!

4. Макети, които не отговарят на темата и на условията на статута ще бъдат дисквалифицирани.

5. Всички конкурсни творби остават във фонда на ОДК и не се връщат. Организаторите си запазват правото да ги използват за популяризирането на конкурса, за рекламни цели на ОДК и за благотворителни цели.

6. Конкурсните работи ще бъдат оценявани от петчленно жури.

7. Ще бъдат връчени: Специална награда на Кмета на гр. Варна, Специална награда на ОДК – Варна, Специална награда на Националния дворец на децата, Специална награда на Съюза на архитектите във Варна, първа, втора и трета награда във всяка възрастова група, както и поощрителни награди.

8. Резултатите от класирането ще бъдат публикувани в сайта на ОДК www.odk-varna.com на 26.02.2016 г.

Тържественото награждаване ще се проведе на 03.03.2016 г. Часа и мястото на награждаването ще бъдат обявени заедно с резултатите от журирането.

Наградите на лауреатите, които не присъстват на награждаването, могат да се изпратят по куриер при поискване за сметка на наградения. Награди, непотърсени в едномесечен срок, остават във фонда на ОДК – Варна.

За допълнителна информация:

Инж. Маргарита Гигова, тел.: 0878 126028

Монка НИКОЛОВА

Директор на Общински детски комплекс – Варна

S prelegata na rodniya denj, 8 gudini na 9 november, RĂMNEANȚU RITA ud Voiteg ij puzdrăvena ud mámi i táti, ud uči, ud bábi i dedi ud Bréšca. Sate ji želat da rasté u mir i zdrávi, véseli i blaženi ditinsci gudini, a Májca Božija da ja pázi i bráni zámánj u žuvota.

Da te Bog žuveji na mlogu gudini, Rita!

Žábata i divite gascí

Žábata ij žuvela u idna bára. Vaz тази bára seku gudina sa dvádeli divi gascí. Naidnaž sas prulečta, divite gascí sa stigali i sa žuveji i tija pukraj тази bára du jesénjta, gá sa se mánvali kantu po-gurašti mestá, détu zimata ná bilá taj ostra i studéna. Žábata ij bilá ninavidna na tezi gascí, kujatu ne trebala da tarpat stuć i mráz prez dalgjite studéni zimsći deni. Idin denj žábata se-j udlačila da hurtuva sas gascíte za da ja zémat i néja sas tej gá se mánat kantu po-gurašti mestá. Gascíte sa bili saglásni da zémat i žábata i, kátu tá ne mogala da farka, dve gascí sa uluváli sas klavnicite nji dváta krája na idin prat, a žábata ij zahápala prata na srede i taj sa farkali. Menali sa tija nad idno sélu kadetu horata sa bili na ulicata. Idin čeleć si-j izdignal pogleda, ij videl kaćé žábata „farka“ nosina ud gascíte i, sas učudvanji, ij viknal:

— Gladejti, hora! Žábata farka!

Sate hora sa pugladeli na nagore i sa se čudili. Idin čeleć ij zapital na glás:

— Ama koj da-j imál тази ideja, da nosat žábata na prata?

Žábata falosa, za da ni já nekuj da misli, či prostite gascí sa mogali da imat тази ideja, ij viknala:

— Áz!

No kočé si-j utorila ustáta, žábata ij pusnala prata, ij pádnala na zemete i se-j raztratila.

Častu pate takozí neštu se dugážde i sas horata, kujatu sa mlogu falosi i sami se vazdigat. Ud kolkutu čeleka se vazdiga po-više, ud tolkusi, ga dodi vremeto da pádni, za se udári po-jáku. Zaštotu ij pisanu, či sekuj kojtu samičec se vazdiga, toj za badi punizén.

Déset pate po-mačnu

Učítela pu religija ij zapital dicáta kako ij po-mačnu: da ištím neštu ud Boga u vreme na nekuja nužda ali da Mu za fálem, kugátu mu-j blagoslúvil? Náj-više ud dicáta sa utgúvorili, či iskanjétu ij po-mačnu. No idno ud dicáta ij rékalu, či za fálnustta ij neštu, kujétu se právi po-mačnu. Tugáz učítela ij zapital:

— Znás li kolku pate za fálnustta ij po-mačna ud kaćétu iskanjétu?

— Déset pate, – ij utgúvorilu ditetu, – zaštotu déset bulnávi sa se molili da badat izceréni i sámú idin ud tej ij za fálel za uzdrávenjétu.

Invităm cititorii noștri de etnie bulgară, indiferent de limba în care scriu și citesc (română, bulgară literară sau în dialect) să ne trimită materiale scrise, legate de istoria, cultura, tradițiile, obiceiurile bulgarilor, precum și creații literare proprii (poezie, proză, teatru etc.) spre a fi publicate în paginile publicațiilor „Nășa glás“ și „Literaturna miselj“. Materialele vor fi trimise la adresa redacției: Timișoara, Piața Unirii nr. 14, fax. 0256-490697, e-mail:

uniuneabulgaradinbanat_romania@hotmail.com

Manuscrisele nu se returnează.

Conform art. 206 din Codul Penal,
responsabilitatea juridică pentru
conținutul articolului aparține autorului

Redakcionna kolegija:

- Stépanku Velčov – glávin redáktor;
- Miki Márkov – zamestnić glávin redáktor i tehno-redáktor
- Ána-Karolina Ivánčov
- Tuši Petkov-Šehabi
- Mons. Gjuka Águstinov
- Marijka Hajlemás
- Elena Kelčov
- Péri Topčov
- Áni Todorovič
- Todor Anghel

Korespondente ud čužbina:

- Svetlána Karadžova
- Gjuri Águstinov (Gusti)

Ádresa na redakcijata:

Timișoara, Piața Unirii nr.14,
tel./fax. 004-0256-490697,
e-mail:

uniuneabulgaradinbanat_romania@hotmail.com

ISSN 1223 – 0391